

motyw matki

MATKA – to przede wszystkim opiekunka, ta, która rodzi dzieci, opiekuje się nimi i domem. Jej postać kojarzona jest ze spokojem, porządkiem, o który dba. W literaturze polskiej popularny jest motyw matki-Polki, która dla ojczyzny zrobi wszystko, wychowuje swoje dzieci w duchu patriotyzmu. Naszą ojczyznę również przedstawiano jako matkę, by pokazać, jak bardzo powinniśmy ją kochać i szanować.

Archetypem kochającej matki jest Demeter, która nie potrafiła zaznać spokoju po stracie córki. Zawarła nawet umowę z Hadesem, bogiem podziemi, że przez pół roku Kora będzie żyła w Tartarze, a pół na ziemi, razem z nią. Od tego czasu, kiedy tylko Kora schodzi do wnętrza ziemi panuje jesień i zima, ponieważ Demeter cierpi, a kiedy wraca jest wiosna i lato, bo jej matka jest szczęśliwa. Również Niobe musiała przeżyć stratę potomstwa, kiedy zazdrosna o jej radość Latona zabiła wszystkie jej dzieci.

W Biblii pierwszą matką była Ewa, która wraz z Adamem dała początek rodzajowi ludzkiemu. Drugą niezwykle ważną postacią była matka Chrystusa. Dostąpiła ona najpierw największego szczęścia, gdy archanioł zwiastował jej, że będzie matką Boga. Potem jednak zmuszona była do najcięższego dla matki bólu – przeżycia śmierci swego dziecka. Tym większy był jej dramat, że wiedziała, że nic nie może na to poradzić. W średniowiecznym Lamencie świętokrzyskim (Żale Matki Boskiej pod krzyżem i Plankt to inne tytuły tego samego utworu) Maryja zwraca się do innych, by ją wysłuchały, bo tylko one potrafią ją zrozumieć. Chce współodczuwać z synem, zmniejszyć choć trochę jego cierpienie. Nie jest to już pośredniczka między Bogiem a ludźmi, nie jest świętą jak w Bogurodzicy, lecz zwykłą osobą.

Renesansowe Kazania sejmowe Piotra Skargi zawierają alegorię ojczyzny jako matki. Tak samo jak szanuje się matkę, powinno

się szanować, kochać, dbać o ojczyznę. Mamy ją bowiem tylko jedną.

Adam Mickiewicz przywołuje natomiast w roku 1830 postać matki Polki. W wierszu Do matki Polki nakazuje, by uczyć swe dzieci walki, miłości do ojczyzny, lecz by nie przygotowywać ich na zwycięstwo, bo to wróg ich osądzi. Pomnikiem dla młodych Polaków będą suche drewna szubienicy i tylko matki będą opłakiwały ich śmierć. To bardzo trudne zadanie dla matek, by przygotować synów na śmierć, by nie budzić w nich pychy, a pokorę.

Wiersz Juliusza Słowackiego Do matki opowiada o konieczności rozdzielenia. Dla podmiotu lirycznego koniecznością jest przebywanie poza domem rodzinnym: „Lecz woli konający – nie iść na obrozę, lecz woli zamiast hańby – choć czarę rozpaczy...”. Matce pozostaje tylko zrozumieć swoje dziecko.

Zupełnie inaczej przedstawia matkę Zygmunt Krasiński w dramacie Nie-Boska komedia. Jest to kobieta, która poślubiła romantycznego poetę. Zbyt prosta dla niego, niedająca inspiracji, czuje się niekochana i odrzucona. Dlatego w geście rozpaczy prosi o łaskę poezji i rzuca czar na synka, by ten też był poetą. Sądzi, że tylko w ten sposób hrabia Henryk może ich pokochać. Kobieta zostaje w końcu umieszczona w domu wariatów, a tuż przed śmiercią ma wizję zbliżającej się rewolucji.

Niewielu bohaterów Lalki Bolesława Prusa ma matki. Występują tam raczej ojcowie. Dlatego też od razu można zauważyć panią Stawską – kobietę przemiłą, dobrą, pracowitą, uczynną. Jej mąż uciekł za granicę przed fałszywymi oskarżeniami, ona szuka od wielu lat i samotnie wychowuje córeczkę. Musi też borykać się z problemami z sąsiadką, hrabiną Krzeszowską, która oskarżyła nawet panią Stawską o kradzież lalki jej zmarłej córki. Hrabina to kobieta, która nie może pogodzić się ze stratą dziecka, wciąż ją wspomina, nie chce wyprowadzić się z mieszkania, gdzie wspólnie mieszkały.

Różne postawy matek wobec swoich dzieci opisuje Zofia Nałkowska w powieści Granica. Matka głównego bohatera, Zenona, Żancia Ziembiewiczowa kochała syna najmocniej na świecie, dostrzega tylko jego zalety, była niezwykle dumna z jego kariery. Nie potrafiła jednak dostrzec problemów syna. Cecylia Kolichowska musiała wybrać między nowym mężem a synem, dlatego wywiozła chorego Karola do zagranicznego sanatorium. Dopiero po jego powrocie oboje szczerze ze sobą rozmawiali i wyjaśnili wszystko.

Poeci współcześni często ukazują matki po stracie ukochanych synów. Tadeusz Różewicz w wierszu Matka powieszonych przedstawia kobietę jako osamotnioną, ponieważ ludzie nie potrafią jej współczuć. Czesław Miłosz natomiast w utworze Ballada odnosi się bezpośrednio do wydarzeń powstania warszawskiego. Śmierć bohatera została już przez ludzi zapomniana, jedynie matka pamięta o swym zmarłym synu.

Tezy/hipotezy maturalne:

- w prezentacji maturalnej pokazać można różne sposoby przedstawienia tego motywu: od matki dziecka, przez matkę Boga, poetkę, a nawet ojczyznę,
- można jednak także skupić się jedynie na matkach, które np. utraciły swoje dzieci i opłakują je lub dbają o nie jak najlepiej potrafią.

Jeśli szukacie pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebujecie korepetycji, konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac - oczywiście tylko w granicach prawa.